

TROLLTIDER

I EUROPA

EN RAPPORT OM HYBRIDKRIGET I EUROPA
OCH SVERIGES BEREDSKAP

NO DEMOCRACY WITHOUT DEMOCRATS

Silc är en liberal stiftelse som arbetar med demokratibistånd. Vi stöttar organisationer och partier som kämpar för demokrati och mänskliga rättigheter.

Våra prioriterade områden är Östeuropa, Latinamerika och Nordafrika.

INNEHÅLL

SÄKERHETSLÄGET	5
KREMLS VÄRLDSUPPFATTNING OCH UTRIKESPOLITISKA MÅL	6
DET ÖSTLIGA PARTNERSKAPET – KONKURRENS OM INFLYTANDE	8
KREMLS VERKTYG FÖR PÅVERKANSOPERATIONER	15
RYSSLAND OCH POPULISTPARTIERNA I EU	18
EXEMPEL PÅ EUROPEISKA MOTÅTGÄRDER	20
REKOMMENDERADE POLITISKA ÅTGÄRDER	22

SÄKERHETSLÄGET

Det råder inte fred i vår tid. Ett pärlband av öppna väpnade konflikter sträcker sig från Sydkinesiska sjön i öster, till Pakistan, Afghanistan, Ukraina, Syrien, Irak, Libyen och Mali. Flera av krigen håller sig inom en nations gränser, men regionala makter har intressen i krigen, och krigar de facto mot varandra genom ställföreträdare. Säkerhetshotet är bredare än risken för regelrätt invasion. Cyberattacker, hacking och statsfinansierad terrorism är ett medel i låg-intensiv krigsföring, liksom spionage, infiltration, destabilisering och desinformationsattacker. Nu mer än någonsin tidigare krävs att Europa står enat för att möta de nya säkerhetshoten.

Sveriges beredskap är inte god. Tillskotten av nya försvarsanslag är otillräckliga. Sveriges försvar befinner sig fortfarande nära historiskt låga nivåer. Medan krigsmakten har reducerats till minimum så är civilförsvaret helt avvecklat. God grannsämja är vår vilja men inte vår verklighet. I vårt närområde är Ryssland det största säkerhetshotet. Den ryska regimen är emot en liberal världsordning. Den ryska regimen är intolerant på hemmaplan, mot etniska, religiösa och sexuella minoriteter samt mot alla seriösa former av politisk opposition.. Ambitionen att dominera länder i Rysslands omgivning är helt öppen politik. Ryssland har inte förklarat krig mot något land, men har likafullt invaderat Georgien och Ukraina. Ryssland är också en stridande part i inbördeskriget i Syrien.

KREMLS VÄRLDSUPPFATTNING OCH UTRIKESPOLITISKA MÅL

Kreml har en tydlig dagordning: att återställa bilden av Ryssland som en supermakt. Man vill manipulera det politiska landskapet i andra länder. Information och desinformation som bekräftar Kremels världsuppfattning sprids offensivt genom egna och andras kanaler. Inom landet har det politiska klimatet gradvis hårdnat under en alltmer auktoritär ledning. Kreml förespråkar en ideologi som har homogenitet och ordning som högsta mål. Protester och missnöjesuttryck inom Ryssland tolereras inte, medan sådana yttringar i EU-länder används som bevis för att den ryska modellen är överlägsen de liberala demokratierna i väst. Kreml vill främja nationalistiska, konservativa och religiösa krafter i demokratiska länder. Västmakterna ses som motståndare på grund av sina försök få till stånd demokratiska förändringar i auktoritära länder. Internationellt samarbete ses som ett nollsummespel utan överenskommelser där båda parter kan vara vinnare. Det finns ingen internationell organisation som kan förhindra Ryssland från att försöka fullfölja sina utrikespolitiska mål. Ockupationen av Krim och kriget i Donbass talar sitt tydliga språk: Kreml visar ingen hänsyn till andra länders självbestämmande eller integritet.

Ett av Kremels utrikespolitiska huvudmål är att skapa dispyter mellan USA, EU och EU:s grannländer. Utvidgningen av NATO ses som ett direkt hot. Kreml har tidigare inte haft ett sådant förhållningssätt till EU, men i och med EU:s ökade fokus på grannpolitiken i öst och söder ses även EU alltmer som ett hot. Att förhindra att nya medlemsstater ansluter sig till NATO och EU har hög prioritet. Ryska statstjänstemän och statskontrollerad media demoniserar och svartmålar dessa två institutioner oavbrutet. Genom att stödja allehanda oppositionspartier, från vänster till höger, hoppas man underblåsa antidemokratiska och antiliberala vindar i EU. Partiernas ideologi är av mindre vikt, utan den gemensamma nämnaren är att samtliga är anti-EU. Målet är att underminera tron på demokratin som politiskt system till förmån för en isolationistisk och främlingsfientlig ideologi. Kreml har etablerat nära kontakter med högerextrema partier och har på så sätt kunnat torgföra sin egen reaktionära ideologi genom dem. Sådana partier fungerar i olika sammanhang som förespråkare för ryska uppfattningar utomlands.

DET ÖSTLIGA PARTNER- SKAPET – KONKURRENS OM INFLYTANDE

Det Östliga partnerskapet är ett initiativ av EU i samarbete med sex länder: Armenien, Azerbajjan, Belarus, Georgien, Moldavien och Ukraina. Idén framlades av Sverige och Polen i maj 2008, och ett år senare vid ett toppmöte i Prag under svenskt ordförandeskap lanserades idén på gemensamt initiativ av samtliga medlemsstater och de sex partnerländerna. Det Östliga partnerskapet är en central del av EU:s utrikespolitik, ligger under EU-kommissionen och verkar inom ramen för den europeiska grannskapspolitiken som etablerades 2004. Enligt Freedom House räknas Azerbajjan och Belarus som icke fria länder, medan Armenien, Georgien, Moldavien och Ukraina räknas som delvis fria.

Partnerskapet har som syfte att samverka för att genomföra reformer och anamma europeiska värderingar. Politiskt samarbete, ekonomisk integration, fri rörlighet och mellanmännisklig kontakt är viktiga delmål för att uppnå detta. Samarbetet möjliggör också ett starkt fokus på demokrati i mänskliga rättigheter i partnerländerna. Associations- och frihandelsavtal är de centrala verktygen. Det var president Viktor Janukovytsj plötsliga kursändring och vägran att skriva under ett

associationsavtal med EU som ledde till Euromajdan i Ukraina hösten 2013. Avtalet skrevs på, tillslut, av president Petro Porosjenko i juni 2014.

Det multilaterala samarbetet sker huvudsakligen på regeringsnivå men även mellan ickestatliga aktörer. Stöd till civilsamhället är en viktig del, både av principskäl men också i praktiken. I november 2009 etablerades därför Eastern Partnership Civil Society Forum i syfte att utbyta erfarenheter och stärka banden mellan civilsamhällesorganisationer i EU och partnerländerna.

De sex partnerländerna utgör en yta där EU och Ryssland tävlar om inflytande. Ryssland spelar en alltjämt dominerande politisk, ekonomisk och militär roll. Ryssland har av historiska skäl starka band till dessa länder och strävar efter att fördjupa samarbetet ytterligare. Metoderna Kreml använder är långtifrån vad som kan anses vara acceptabelt. Ju närmare partnerländerna kommer till EU, desto hårdare blir det ryska svaret. Att skapa dispyter mellan olika länder och söndra och härska är sedan länge viktig en del av utrikespolitiken. Delvis som ett svar på EU:s ökande intresse för regionen grundades den Eurasiska ekonomiska unionen. Unionen trädde i kraft i januari 2015 och består för närvarande av Armenien, Belarus, Kazakstan, Kirgizstan och Ryssland. Andra länder i regionen uppmuntras på olika sätt att ansluta sig. Efter krigsutbrottet i Ukraina 2014 har Rysslands förmåga att påverka partnerländerna minskat. Särskilt Ukraina och Georgien har distanserat sig från Ryssland till

förmån för accelererat samarbete med EU. På grund av den militära närvaron i Ukraina och Syrien är det osäkert om Ryssland har kapaciteten att upprätthålla en substantiell närvaro i Kaukasus. Samtidigt har Ryssland utvecklat andra metoder för påverkan.

Armenien är sammantaget Rysslands lojalaste partner bland länderna i det Östliga partnerskapet. Strax innan landet var redo att skriva på associationsavtalet med EU valde Armenien att plötsligt avbryta förhandlingarna och istället gå med i Eurasiska ekonomiska unionen. Armeniens konfliktfyllda relationer med grannländerna Azerbajjan och Turkiet och avsaknaden av en kustremsa gör landet mycket beroende av Ryssland ekonomiskt och säkerhetsmässigt. Den ständigt pågående konflikten med Azerbajjan om Nagorno-Karabach är en starkt bidragande faktor. I november 2016 slöt man ett militärt avtal med Ryssland om att stationera en gemensam styrka i Armenien. I händelse av krig kommer styrkan ledas från en sambandscentral i Rostov-na-Donu i södra Ryssland.

Azerbajjan driver en neutral utrikespolitisk linje i syfte att balansera mellan olika regionala och globala aktörer. Tack vare tillgången på olja är landet relativt ekonomiskt oberoende och Ryssland har förhållandevis lite inflytande i Baku. Relationerna mellan länderna styrs framförallt av konflikten om Nagorno-Karabach, i vilken Ryssland spelar en tvetydlig roll och säljer vapen till båda sidor. Som medlare i konflikten har Ryssland en betydande hållhake på båda länderna. Så länge EU-länder

fortsätter köpa olja från Azerbajjan kommer landet knappast svara på påtryckningar om demokratisering och modernisering. Oviljan att föra en mer meningsfull dialog med EU kan i förlängningen leda till att landet närmar sig Ryssland och den Eurasiska ekonomiska unionen, särskilt om Ryssland utnyttjar konflikten om Nagorno-Karabach till sin fördel.

Relationerna mellan **Belarus** och Ryssland är mer komplicerade än de verkar på ytan. Länderna har ett djupt ekonomiskt, militärt och politiskt samarbete och är officiellt en unionsstat. Bland ryssar uppfattar man Belarus som sin närmaste allierade. Det militära samarbetet har utökats ytterligare under senare år efter Minsk pressats att köpa ryska stridsplan och utöka det gemensamma luftvärdet. Samtidigt är relationerna mellan Minsk och Moskva ansträngda, och efter Rysslands angrepp på Ukraina 2014 har man i viss utsträckning försökt blåsa nytt liv i relationerna med EU, bland annat genom att frige politiska fångar. Samtidigt är det inte troligt att landet kommer genomföra några större utrikespolitiska förändringar. Man är fortfarande beroende av de generösa subsidier och lån man får från Ryssland. Exempelvis har man de lägsta gaspriserna i regionen.

Sedan kriget 2008 är relationerna med **Georgien** fortsatt komplicerade. De självutnämnda republikerna Sydossetien och Abchazien är fortsatt under rysk kontroll. I mars 2015 slöt Sydossetien ett långtgående avtal som bland annat helt överläter det territoriella försvaret åt Ryssland och i praktiken innebär att området helt hamnar i ryska händer. Georgien har

styrts av Georgiska drömmen sedan parlamentsvalet 2016 och regeringen har uttryckt en önskan om att reparera relationerna med Ryssland och de två självutnämnda republikerna, vilket skulle kunna ge Ryssland visst spelutrymme. Den georgisk-ortodoxa kyrkan har en stark position, vilket utnyttjas av ryska organisationer i landet för att påverka opinionen. Västligt inflytande beskrivs som ett hot mot traditionella värderingar och det har resonans i delar av den georgiska befolkningen. Samtidigt går samarbetet med EU framåt: ett associationsavtal skrevs under 2014 och visumkraven avskaffades 2017. Landet har heller inte något betydande handels-, energi- eller ekonomiskt beroende av Ryssland.

Utbrytarregionen Transnistrien i västra **Moldavien** spelar en strategisk roll för Ryssland, som upprätthåller en begränsad militär närvaro i området trots tidigare löften om att dra tillbaka trupper. I det moldaviska presidentvalet 2016 vann socialistpartiets kandidat Igor Dodon som i valkampanjen propagerat för att erkänna Krim som en del av Ryssland. Ryska tevekanaler är populära i Moldavien och med Dodon som president är det möjligt att deras inflytande ökar ytterligare. Dodon har hävt sändningsförbudet för den statsägda ryska kanalen Rossiya-24 som tidigare förlorat sitt sändningstillstånd på grund av sitt oärliga rapportering från konflikten i Ukraina. Samtidigt är det inte troligt att det kommer ske några större politiska omsvingningar i Moldavien då man fortfarande får generösa bidrag från EU och det rumänska inflytandet fortsätter öka.

Ukraina är det tydligaste exemplet på Rysslands förmåga och villighet att använda desinformation och propaganda. Under Euromajdan stödde Kreml president Janukovyjtj öppet och gjorde allt för att misstänkliggöra proteströrelsen. Rysk statsägda media tycktes häva alla publicistiska begränsningar om vilken sorts material som tillåts produceras och sändas. Tevekanalerna Rossiya-24, Pervyj kanal och NTV blev särskilt ökända för sin aggressiva ton och grova överdrifter, och beskrev regelbundet proteströrelsen som styrd av en grupp fascistiska kuppmakare. Konspirationsteorier om hur västerländska regeringar finansierade och tränade demonstranterna spreds som en löpeld i rysk media. Sådana reportage skapade förvirring och oro i delar av den ukrainska befolkningen, särskilt hos de som sedan tidigare hyst sympatier för Ryssland. Osäkerheten och förvirringen spelade en viktig roll i det inledande skedet av maktövertagandet på Krim när de ryska ockupationstrupperna beskrevs som spontant organiserade lokala styrkor till skydd mot fascister.

Under konflikten har EU flitigt använts som exempel i propagandan och svartmålas som sexuellt avvikande, promiskuöst och dekadent. Rysk media har fyllts av reportage om hur barn tvångsomhändertaras och skickas till homosexuella par eller förbjuds säga "mamma" och "pappa" och istället tvingas säga "förälder ett" och "förälder två". På arbetsplatser måste man använda könsneutrala pronomen i kontakten med sina kollegor. Genom sådana överdrifter försöker man skapa bilden av en

konservativ och traditionell Eurasisk ekonomisk union jämte ett dekadent och moraliskt förfallet EU. Ukraina har svarat genom att förbjuda en mängd ryska mediekkanaler. Den listan har utökats gradvis från att främst gälla statsägda tevekanaler och i januari 2017 inkluderades den oberoende, och ofta Putinkritiska, tevekanalen Dozjd. I maj 2017 förbjöd man även ett flertal ryska internetjänster, bland annat sökmotorn Yandex och de två populära sociala medierna VKontakte och Odnoklassniki. På Krim och i de separatistkontrollerade delarna av Donbass har de förbuden ingen verkan och rysk statskontrollerad media arbetar fortfarande aktivt med att smutskasta EU, NATO och den ukrainska regeringen i Kiev.

KREMLS VERKTYG FÖR PÅVERKANSOPERATIONER

Ryssland innehar en stor arsenal av verktyg och metoder för att influera och påverka andra länder. Nya metoder har utvecklats för att påverka andra länders informationsutrymme. Information ses som ett strategiskt vapen och ett supplement till militära operationer. I fredstid kan information användas för att påverka samhällsopinionen, skapa dispyter och oro.

Statsmedier tillförs stora resurser för att sända i andra länder, på flera språk. Tevekanalen Russia Today (numera med namnet RT) grundades 2005. Anslagen har ökat tiofaldt, från 30 miljoner dollar 2005 till 300 miljoner dollar 2016. Kanalen sänder på engelska, arabiska, spanska, tyska och numera även franska. Nyhetsförmedlingen Sputnik finns på över 30 språk. Den har funnits på svenska tidigare och kan komma att återuppstå om Sverige ges ökad prioritet. Inflytelserika politiker som Nigel Farage, Geert Wilders och Marine Le Pen är frekventa gäster hos RT. Från Sverige är Sverigedemokraternas Kent Ekeröth en populär gäst och under kravallerna i Husby 2013 intervjuades Marc Abramsson, dåvarande ledare för högerextrema Nationaldemokraterna.

Nyhetererna dessa kanaler sprider har som syfte att skada förtroendet för västliga institutioner, orsaka splittring mellan EU-länder och utmåla det ryska

systemet som ett attraktivt politiskt alternativ. Ett ständigt återkommande ämne är utomeuropeisk invandring och problemen det medför. Sverige används ofta som avskräckande exempel. Malmö beskrivs som våldtäkternas huvudstad i Europa. Detta hjälper populistiska rörelser och EU-kritiska partier som ofta samarbetar med RT och Sputnik för att främja sin agenda.

Dataintrång genomförs med syfte att påverka politiska processer. När det kommer till allmän kännedom att hemlig information har läckts så kompletteras den läckta informationen med falska uppgifter för att öka förvirringen. Detta gör det svårt att särskilja sann och falsk information. Ryssland anklagas för att ha hackat Demokraternas nationella konvent inför det amerikanska presidentvalet 2016 och läcka epostmeddelanden i syfte att skada förtroendet för Hillary Clinton och påverka valresultatet till förmån för Donald Trump. Enligt en rad amerikanska säkerhetstjänster och företag är det ryska säkerhetstjänster som ligger bakom attackerna. I Tyskland har Angela Merkels parti varit utsatt för liknande försök. På internet används ett nytt vapenslag: nättroll. Ett flertal nyhetsmedier rapporterar om en trollfabrik i Sankt Petersburg med 250 anställda. Deras uppgift är att fylla sociala medier och kommentarsfält med Kremlvänlig propaganda och hota och trakassera journalister och vanliga människor som ifrågasätter Kremles världsbild.

PR-firmor anlitas och Kremlvänliga civilsamhällesorganisationer får finansiering. New York Times rapporterar om den amerikanska PR-firman Ketchum som får miljontals dollar av Kreml. Firman har minst 30 anställda som arbetar i sex länder för att främja en rysk världsbild och intressen.

RYSSLAND OCH POPULISTPARTIERNA I EU

Kreml samarbetar aktivt med olika anti-etablissemangspartier och finansierar extrema partier både till höger och till vänster. Målet är att försvaga EU, öka EU-skepticismen och skapa konflikter mellan medlemsländerna. Kremels föråldrade ideologi och de finansiella förmånerna och är tilltalande för många europeiska partier. Franska Front National har fått banklån på över 40 miljoner euro från banker nära Kreml för att driva presidentvalskampanj. Tidigare presidentkandidat Marine le Pen säger offentligt att annekteringen av Krim är riktig och att Vladimir Putin är en i viss mån beundransvärd ledare som främjar ryska folkets intressen.

Högerextrema Jobbik i Ungern har ett nära förhållande till Kreml, som deltar med representanter i partiets möten i Ungern. Cyperns president, Nicos Anastasiades, och Italiens tidigare premiärminister, Matteo Renzi, har ofta varit gäster i Kreml. Bulgariens nya president, Rumen Radev, har också uttalat sig kritiskt mot sanktionerna. I Grekland är både vänsterextrema Syriza och nazistiska Gyllene Gryning motståndare av EU:s sanktioner mot Ryssland och utrikesminister Nikos Kotzias har haft viss kontakt med den ökände ryske filosofen Alexander Dugin. Greklands regering har varit bland de högljuddaste

motståndarna av EU:s sanktionspolitik gentemot Ryssland. Flera medier rapporterar uppgifter om rysk finansiering av det grekiska nazistpartiet Gyllene gryning.

I mars 2015 hölls det så kallade International Russian Conservative Forum för att visa stöd för rysk politik. Bland deltagarna fanns representanter från grekiska Gyllene gryning, och Tysklands nationaldemokratiska parti och det numera upplösta Svenskarnas parti. I Sverige har något som kallas Svenska Fredsrådet hållit ett anti-NATO-seminarium på ABF-huset i Stockholm med forskare från Kremlanknutna Russian Institute for Strategic Studies. På detta seminarium talade Vänsterpartiets riksdagsledamot Stig Henriksson.

I Nederländerna väcktes en folkomröstning i frågan om Ukrainas associationsavtal med EU och genomfördes 2016. Nejkampanjen hade tydliga kopplingar till Ryssland och vann omröstningen. I Sverigedemokraternas Europaparlamentsgrupp finns flera uttalade Kremlvänner och gruppen, inklusive SD, röstar ofta på en Kremlvänlig linje. Dessa partier bidrar till en ökande populism och försvagade europeiska institutioner. Genom sådana partier har Ryssland penetrerat EU:s politiska system och har nu förespråkare i centrala institutioner.

EXEMPEL PÅ EUROPEISKA MOTÅTGÄRDER

För att möta de nya hoten som Europa nu står inför krävs ett omedelbart fokus på motåtgärder. 2015 etablerade EU arbetsgruppen East StratCom med tre huvuduppgifter:

- Kommunizera och tydliggöra EU:s politik gentemot länderna i det Östliga partnerskapet;
- Förbättra medielandskapet i och runt kring EU;
- Utveckla EU:s förmåga att förutspå och förhindra skadeverkningen av desinformation från externa aktörer.

Arbetsgruppen har två publikationer, Disinformation Review och Disinformation Digest, som samlar in exempel på desinformation och analyserar budskapen i Kremlvänlig media och jämför med vad fristående ryska röster säger. East StratCom har ingen separat budget utan får sina resurser från andra EU-institutioner och medlemsländer, inklusive personal och nationella experter. EU:s fristående fond till stöd för demokratiaktivism, European Endowment for Democracy, samarbetar nära med East StratCom för att skapa nya kommunikationsplattformar och sprida en rättvisande bild av EU.

Den estländska regeringen har godkänt ett förslag att skapa en ryskspråkig kanal ETV+ i syfte för att minska skadeverkningen av Kremles desinformation

och att uppvigla ryskspråkiga medborgare. Ett liknande program sänds i Lettland med samma syfte. På tankesmedjan European Values i Tjeckien har de utvecklat ett initiativ kallat Kremlin Watch för att avslöja och motarbeta rysk desinformation. Radio Free Europe/Radio Liberty och Voice of America har gemensamt utvecklat ett ryskspråkigt nätverk för att kunna erbjuda en sanningsenlig och korrekt bild av Östeuropa.

Ett exempel på ett privat initiativ är webbsidan Russia Lies, som drivs av Julia Davis, grävande reporter med rötter i Östeuropa. Hennes reportage om terrorism, säkerhetsfrågor, vinklingar i media, utrikespolitik och korruption har citerats av många större internationella nyhetsaktörer. I Ukraina har en rad oberoende media etablerats i samband Euromajdan. Ett av de mer framstående exemplen är StopFake som skapades av en grupp forskare och studenter för att motarbeta desinformation och propagandakrigsföring. Sajten avslöjar regelbundet lögner och överdrifter i ukrainsk och rysk media med ambitionen att öka objektiviteten och sanningshalten i media.

REKOMMENDERADE POLITISKA ÅTGÄRDER

Utrikespolitiken, mediepolitiken och säkerhetspolitiken måste anpassas ytterligare till en verklighet av aktiv informationskrigsföring. Det finns åtgärder inom flera olika områden som behöver vidtas.

1. Generös visumpolitik för vanliga människor.

I en kamp om människors hjärtan är det viktigt att det fortfarande finns utbyte mellan människor, och att människor från länder i den förment ryska intressesfären kan bilda sig en egen uppfattning om EU och Sverige. Sverige bör driva på för en reformerad visumpolitik på EU-nivå. Sverige bör ha en generös tillämpning av visumreglerna, till exempel genom att utfärda multivisum till resenärer som bevisligen har skött sig vid resor till EU. Även vad gäller Ryssland är det nödvändigt att verka för fritt resande och utbyte inom forskning, utbildning och civilsamhälle – problemet är Kreml, inte Ryssland.

2. Medier och politiska partier bör granska Europarådets parlamentariska församling.

Församlingen har i en rad kontroversiella uttalanden blundat för kränkningar av de mänskliga rättigheterna i strid mot Europarådets demokratiska principer. Det finns en historia av

”kaviardiplomati” som påverkat rådsmedlemmar och uttalanden. Partigrupperna i Europarådets parlamentariska församling är kopplade till demokratiska partier i Europa som bör ta ett större ansvar för enskilda ledamöters agerande.

3. Striktare regler för finansiering av politiska partier.

Sveriges lagstiftning om partifinansiering har skärpts från att ha varit i stort sett obefintlig, men lagstiftningen lämnar fortfarande ett stort utrymme oreglerat. Sverige har tidigare fått kritik av OSCEs kontor för demokrati och mänskliga rättigheter rörande den oreglerade partifinansieringen. Sverige bör fortsätta utveckla en lagstiftning som minskar risken för otillbörlig påverkan på den politiska processen.

4. Stärk den psykologiska beredskapen.

En upplyst och informerad allmänhet är det bästa skyddet mot falsk informationsspridning och propaganda. MSB och kommunerna har fått ökade anslag för att möta de nya säkerhetshoten, men dessa behöver öka ytterligare. Regeringens initiativ till att lära ut källkritik i skolan är vällovliga, men verksamma på längre sikt.

5. Slå vakt om demokratibiståndet.

Frivilligorganisationer och oberoende medier bör få fortsatt starkt stöd. Många omfattas redan idag av svenskt utvecklingsbistånd. De oberoende medierna är viktiga för invånarna i Ryssland och östliga

partnerskapet, men även för EUs och Sveriges bevakning och förståelse av länderna. När svenskt bistånd skars ner efter flyktingkrisen drabbades anslagen i östliga Europa hårdast.

6. Öka anslagen för forskning inom informationskrigsföring och säkerhet

Både öppen forskning och säkerhetstjänstens forskning bör utökas. Relevanta institutioner på universiteten bör uppmuntra studenter och doktorander att gripa sig an ämnet, som är tillämpligt inom flera olika discipliner. FOI, UI, SIPRI och andra policyinstitut bör få de resurser som de behöver.

7. Utveckla europeisk public service, inklusive sändningar på ryska.

Den ryska informationskrigsföringen behöver matchas. Deutsche Welle och BBC har redan idag resurser att sända nyheter på ryska men med samarbete på europeisk nivå kan genomslaget bli större. Målet är inte att möta propaganda med propaganda, utan att propaganda möts med en starkare objektiv nyhetsförmedling och samhällsdebatt. Initiativ till europeisk public service togs på nollnolltalet och bör återuppväckas, också för att stärka sammanhållningen mellan EU-länderna.

